

Άρειος Πάγος 97/1985,

Πηγή: Ποιν. Χρ. Τόμ. ΛΕ' 1985 σελ. 667

Περίληψη: "Πότε δημιουργείται ιδιαίτερη νομική υποχρέωση κατά το άρθρο 15 Π.Κ. - Έννοια αμέλειας. - Έννοια εργοδότη στις οικοδομικές εργασίες κατά το άρθρο 1 του π.δ. 447/1975. - Νοείται αυτός που προσλαμβάνει το εργατοτεχνικό προσωπικό και όχι ο κύριος του έργου. - Ορθή και αιτιολογημένη καταδίκη για ανθρωποκτονία από αμέλεια που έγινε με την παράλειψη του αναιρεσειόντος να ειδοποιήσει τη Δ.Ε.Η. για τη μετατόπιση ηλεκτροφόρων αγωγών και έτσι ο παθών υπέστη ηλεκτρική εκκένωση, κατέπεσε στο έδαφος και θανατώθηκε από βαρειές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. - Ειδική αιτιολογία επιβάλλεται σε κάθε αυτοτελή ισχυρισμό του κατηγορουμένου. - Έννοια αυτοτελούς ισχυρισμού. - Δεν είναι η άρνηση της ενοχής ή απλά επιχειρήματα".

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος: Ι. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής ο αρεοπαγίτης: Χ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΟΣ

Δικηγόροι Κ. Σιδέρης, Ι. Πάσχος

Κατά το άρθρο 15 του ΠΚ, στα εγκλήματα που τελούνται με παράλειψη, αυτός που έκανε την παράλειψη τιμωρείται όχι γιατί προκάλεσε το αποτέλεσμα, αλλά γιατί με την παράλειψη του δεν το απέτρεψε. Για τη θεμελίωση τους απαιτείται η ύπαρξη ιδιαίτερης νομικής υποχρέωσης του υπαιτίου για ενέργεια, η οποία τείνει στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος, για το οποίο, άμα επέλθει, νόμος απειλεί ποινή. Η υποχρέωση αυτή, η οποία δημιουργείται γι' αυτόν που εμφανίζεται μπροστά στην έννομη τάξη ότι έχει θέση εγγυητή της ασφάλειας του έννομου αγαθού, που προσβάλλεται με την επέλευση του αποτελέσματος, είναι δυνατόν να πηγάζει είτε από ρητή διάταξη νόμου ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, τα οποία συνδέονται με ορισμένη έννομη θέση του υποχρέου, είτε από σύμβαση ή από προηγούμενη συμπεριφορά του υπαιτίου, από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επελεύσεως του εγκληματικού αποτελέσματος. Εξάλλου από τη διάταξη του άρθρου 28 του ΠΚ προκύπτει ότι αμέλεια, ως μορφή υπαιτιότητας είναι η έλλειψη της προσοχής που ορίζεται απ' αυτό το άρθρο, και η δυνατότητα προβλέψεως και αποφυγής ορισμένου εγκληματικού αποτελέσματος. Υπάρχει αμέλεια αν διαπιστωθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι ο δράστης, κατά κάποια δραστηριότητά του, παρέλειψε να τηρήσει την επιμέλεια, την οποία, κατά κρίση αντικειμενική, κάθε μέτρια συνेतός και ευσυνειδητός άνθρωπος οφείλει, κάτω από τις ίδιες περιστάσεις, να καταβάλει, με βάση τους νομικούς κανόνες, της συνήθειας που επικρατεί στις συναλλαγές και την κοινή, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, πείρα και λογική και ότι μπορούσε και αυτός, σύμφωνα με τις προσωπικές του ιδιότητες, γνώσεις και ικανότητες να τηρήσει αυτή την επιμέλεια, έτσι που να προΐδρι και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, το οποίο βρίσκεται σε αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο προς την πράξη ή παράλειψη του. Τέλος, κατά το άρθρο 1 του π.δ. 447/1975 "περί της ασφαλείας των εν ταις οικοδομικαίς εργασίαις ασχολουμένων μισθωτών", που ίσχυε κατά τον χρόνο επελεύσεως του προκειμένου εγκληματικού αποτελέσματος (9.10.1980), σε εργασίες ανεγέρσεως, κατεδαφίσεως, επισκευής, διακοσμήσεως, χρωματισμού οικοδομών κλπ ο εργοδότης και ο εκπρόσωπος αυτού υποχρεούνται στην τήρηση των διατάξεων αυτού του πδ/τος, για την αποφυγή ατυχημάτων των μισθωτών που εργάζονται "παρ' αυτοίς και κάθε τρίτου". Το άρθρο 26 του ίδιου πδ/τος ορίζει ότι "Εάν πλησίον της υπό ανέγερσιν οικοδομής διέρχονται αγωγοί ηλεκτρικού ρεύματος, ειδοποιείται εγγράφως υπό του εργοδότη, προ της ενάρξεως των οικοδομικών εργασιών, η αρμοδία υπηρεσία της ΔΕΗ, τα δε ληπτέα μέτρα ασφαλείας εξετάζονται από κοινού υπό της ΔΕΗ και του υπευθύνου μηχανικού του έργου. Μετά την έγκρισιν της αρμόδιας υπηρεσίας της ΔΕΗ περί ενάρξεως ή συνεχίσεως των εργασιών λαμβάνονται παρά του εργοδότη άπαντα τα κατά περίπτωσιν ενδεικνυόμενα περαιτέρω προστατευτικά μέτρα, ίδια κατασκευής προστατευτικού στανιδώματος κλπ.". Από τις παραπάνω διατάξεις και το σύνολο των διατάξεων του εν λόγω πδ/τος, σαφώς προκύπτει ότι ως εργοδότης νοείται αυτός που προσλαμβάνει το απαραίτητο εργατοτεχνικό προσωπικό για την εκτέλεση του οικοδομικού έργου με το οποίο συνδέεται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και το οποίο εργάζεται "παρ' αυτό", έναντι του οποίου έχει τη θέση εγγυητού της ασφαλείας του, ως εργαζομένου κάτω από τις οδηγίες του και όχι ο εργοδότης, με την έννοια του άρθρου 681 ΑΚ, δηλαδή ο κύριος του έργου, ο οποίος έχει αναθέσει την κατασκευή αυτού του έργου αντί ορισμένης αμοιβής στον εργολάβο. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το αιτιολογικό σε συνδυασμό με το διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης, το Εφετείο, αναφέροντας και τα αποδεικτικά στοιχεία, δέχτηκε ανέλεγκτα ότι αποδείχθηκαν τα εξής περιστατικά: Ο Θ.Ο. ανέθεσε στον αναιρεσειόντα την εκτέλεση των σχετικών οικοδομικών εργασιών για την επέκταση της ισόγειας οικοδομής του που βρίσκεται στη θέση "Υδραγωγείο" Αμαλιάδας με προσθήκη σ' αυτή ανώγειου ορόφου. Αυτός

όμως, μολονότι σε απόσταση εξήντα (60) εκατοστών του μέτρου από την οικοδομή που θα ανεγειρόταν περνούσαν δύο ηλεκτροφόροι αγωγοί της ΔΕΗ, συνολικής τάσεως 20.000 Volts, οι οποίοι, για την ασφάλεια των εργαζομένων, έπρεπε να είχαν μετατοπιστεί σε απόσταση τουλάχιστον 2,50 μέτρων απ' αυτή, από έλλειψη προσοχής την οποία όφειλε κάτω από τις παραπάνω περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει και παρά την υποχρέωσή του από την παραπάνω διάταξη του άρθρου 26 του π.δ. 447/1975, παρέλειψε να ειδοποιήσει την αρμόδια υπηρεσία της ΔΕΗ, ώστε να ληφθούν τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα για τους εργαζόμενους σ' αυτή την οικοδομή και συγκεκριμένα για να γίνει η μετατόπιση των ηλεκτροφόρων αγωγών. Έτσι, χωρίς να ενεργήσει τα παραπάνω, άρχισε τις οικοδομικές εργασίες, με αποτέλεσμα ο παθών Γ.Κ., τον οποίον είχε προσλάβει ο αναιρεσείων ως ημερομίσθιο εργάτη, ενώ κρατούσε σανίδα, που ήταν υγρή, λόγω βροχοπτώσεως που είχε προηγηθεί, για να κατασκευάσει το ξυλότυπο της πλάκας επικαλύψεως του ανεγειρόμενου πρώτου πάνω από το ισόγειο ορόφου, ήρθε η σανίδα αυτή σε επαφή με ηλεκτροφόρο αγωγό της ΔΕΗ, με συνέπεια να δεχτεί εκκένωση ηλεκτρικού ρεύματος τάσεως 11500 Volts, να εκτιναχθεί βίαια και στη συνέχεια να καταπέσει στο έδαφος από ύψος επτά (7) μέτρων και να υποστεί βαρύτερες κρανιογκεφαλικές κακώσεις από τις οποίες και μόνο επήλθε αμέσως ο θάνατός του. Ύστερα από αυτά που δέχτηκε το Εφετείο κήρυξε ένοχο τον αναιρεσείοντα της εν λόγω ανθρωποκτονίας από αμέλεια. Αναφέρονται λοιπόν στην απόφαση με πληρότητα και σαφήνεια οι αποδείξεις, τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν απ' αυτές, τα οποία συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση αυτού του εγκλήματος και ιδιαίτερα η παραπάνω παράλειψη του από οφειλόμενη ενέργεια, επιβαλλόμενη από την ρητή διάταξη νόμου που προεκτέθηκε και τα περιστατικά που θεμελιώνουν αντικειμενικά και υποκειμενικά την αμέλεια του, καθώς και οι νομικοί συλλογισμοί με βάση τους οποίους έγινε η υπαγωγή αυτών των περιστατικών στις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 28 και 302 του ΠΚ. Έτσι η απόφαση περιέχει την ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία που απαιτούν τα άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠΔ και το Δικαστήριο της ουσίας ορθά εφάρμοσε και ερμήνευσε και δεν παραβίασε πλαγιαστικά τις παραπάνω ουσιαστικές ποινικές διατάξεις, ανάμεσα στις οποίες και του άρθρου 28 ΠΚ, καθώς και αυτές που θεμελιώνουν την παράλειψη του π.δ. 447/1975 και πρέπει ο πρώτος, δεύτερος και τέταρτος λόγοι αναιρέσεως, με τους οποίους υποστηρίζονται τ' αντίθετα, ν' απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Η ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία επιβάλλεται, σύμφωνα με τα άρθρα 93 § 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠΔ, σε κάθε αυτοτελή ισχυρισμό που προτείνεται από τον κατηγορούμενο, δηλαδή εφόσον αυτός ασκεί ουσιώδη επιρροή είτε στην άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξεως, είτε στην ικανότητα για καταλογισμό, είτε στην εξάλειψη του αξιόποινου. Επομένως δεν απαιτείται τέτοια αιτιολογία όταν δεν προβάλλεται αυτοτελής ισχυρισμός, αλλά άρνηση της ενοχής ή απλά επιχειρήματα γι' απόκρουση της κατηγορίας. Στην κρινόμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης, κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ο αναιρεσείων κατά την απολογία του ισχυρίστηκε ότι την προσθήκη του εν λόγω ορόφου είχε αναθέσει στον παθόντα, ο οποίος ήταν έμπειρος εργάτης. Ο ισχυρισμός του αυτός συνιστούσε άρνηση της ενοχής του και ειδικότερα του θεμελιωτικού της στοιχείου της κατηγορίας ότι ήταν εργάτης του ο παθών, έναντι του οποίου ως εργοδότης του έπρεπε να λάβει τα παραπάνω μέτρα ασφαλείας του και έτσι δεν ήταν αναγκαία ειδική αιτιολόγηση για την απόκρουσή του. Πρέπει λοιπόν και ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, με τον οποίον πλήττεται η απόφαση για έλλειψη ειδικής αιτιολογίας αναφορικά με αυτόν τον ισχυρισμόν του, ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.